

Poszukiwanie

Materiały dydaktyczne dla szkół gimnazjalnych

Spis treści

Co sądzisz o „Poszukiwaniu”?

Historia Ester

Walka Boba

Pomoc Barendy

Wszystko widzieli

Kto jest w stanie coś takiego zrobić?

Co sądzisz o tym opowiadaniu?

Przeczytałeś/łaś „Poszukiwanie”.

Co sądzisz o „Poszukiwaniu”?

1

Czy zgadzasz się z nimi?

Niels (14 lat):

„To opowiadanie nie wywarło na mnie szczególnego wrażenia, gdyż nikt z mojej rodziny nie zginął w czasie wojny.”

- zgadzam się
- nie zgadzam się

Weronika (14 lat):

„Uważam tych, którzy wtedy umywali ręce, za ogromnych tchórzy.”

- zgadzam się
- nie zgadzam się

Marta (14 lat):

„Według mnie Auschwitz albo nie wywoływał wtedy już żadnych emocji, albo przytłaczał smutkiem.”

- zgadzam się
- nie zgadzam się

2

Jakie jest Twoje zdanie?

Wypełń

Imię i nazwisko:

Wiek:

Po przeczytaniu „Poszukiwania” odczuwałem/łam:

- złość
- smutek
- strach
- nie odczuwałem/łam nic specjalnego
- coś innego, a mianowicie

Najbardziej emocjonujące wydarzenie to według mnie:

ponieważ

Moja ulubiona postać to:

ponieważ

Berlin 1932

5

W całej Europie

3

A Wymień trzy kraje przedstawione w „Poszukiwaniu” i pokoloruj je.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

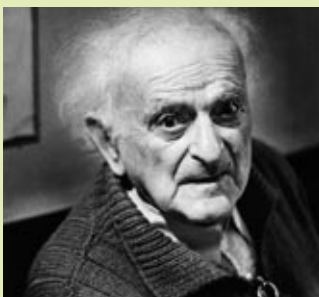
B Bob został deportowany z Amsterdamu do Westerbork i później do Auschwitz-Birkenau.

Zaznacz te trzy miejsca na mapie i połącz je linią („Poszukiwanie”, str. 41).

4

Tak dużo?

Napisz, co według Ciebie miał na myśli Abel Herzberg w zamieszczonym obok stwierdzeniu.

Abel Herzberg przeżył obóz koncentracyjny Bergen-Belsen. Jego słynna wypowiedź brzmi następująco: „Nie zamordowano sześciu milionów Żydów. Zamordowano jednego Żyda i to się wydarzyło sześć milionów razy.”

Tak było naprawdę

Główne postacie „Poszukiwania” są fikcyjne, ale wiele elementów w tym opowiadaniu to prawdziwe wydarzenia. Ilustrator wykorzystał do niektórych rysunków zdjęcia historyczne. Poniżej widzisz przykład.

A Opisz, co widzisz na zdjęciu.

B Przyjrzyj się uważnie rysunkowi.

Czego się dowiadujesz dodatkowo o tym zdjęciu, gdy patrzysz na rysunek? Wymień dwie rzeczy:

- 1 _____
- 2 _____

C Co oznacza zdanie na kolumnie: „Hitler – nasza ostatnia nadzieja?”

Moja babcia wiele przeżyła w czasie wojny. Wywarło to na mnie duże wrażenie.

Historia Ester

1

Ester Hecht

A Jakie słowa przychodzą Ci do głowy, gdy myślisz o Ester?

B Dlaczego według Ciebie Ester długo nie mogła rozmawiać o wojnie?

2

Trudna decyzja

Gdy Ester wraca ze szkoły, ojciec Heleny mówi jej, że złapano jej rodziców. Ojciec Heleny pyta, co Ester zamierza zrobić. Ester stoi przed trudną decyzją.

A W chmurkach przeczytasz, jakie decyzje mogła podjąć Ester. Zakończ jej myśli.

Pójdę do profesora Bouwera, ponieważ

Pójdę do rodziców, ponieważ

Adinda (14 lat): „Ja bym wtedy poszła do rodziców, bo ich bardzo kocham.”

B Czy zgadzasz się z Adindą? Wytłumacz swoją odpowiedź.

Strona z dziennika
Anny Frank ze
zdjęciem jej ojca.

3

Poważne następstwa

Wiele ważnych wydarzeń, które miały miejsce w czasie wojny, miało bezpośredni wpływ na życie Ester i jej rodziny. Dopasuj wymienione tu wydarzenia do odpowiednich rysunków.

Przyczyna

1
Naziści podejmowali w całym Niemczech radykalne akcje przeciwko Żydom.

2
Holandia została wyzwolona w 1945 roku.

3
W czasie „nocy kryształowej” w Niemczech zamordowano około stu Żydów.

4
Od 1942 r. w całej Holandii organizowano obławy na Żydów.

4

Wspomnienie...

Otto Frank przeżył wojnę, jego żona i dzieci nie przeżyli. Wkrótce po wyzwoleniu napisał: „Oprócz własnego życia nie mogłem nic ocalić. Po mojej rodzinie nic nie pozostało. Nie ma ani żadnego zdjęcia, ani listu od córek. Nic nie pozostało, kompletnie nic.”

A Po powrocie do domu Otto Frank dostał dziennik swojej córki, Anny. Dlaczego Twoim zdaniem dziennik ten pomógł mu przezwyciężyć rozpacz?

B Także Ester coś odnalazła. Które zdjęcie ma według Ciebie specjalne znaczenie dla Ester? Otocz to zdjęcie kółkiem.

Damian (14 lat): „Ta historia dobrze się kończy, gdyż Ester dowiaduje się wielu rzeczy o swojej przeszłości i dostaje zdjęcia rodziców.”

C Czy zgadzasz się z Damianem? Wyłutnac swoją odpowiedź.

Bob był sąsiadem Ester.
Mieszka teraz w Izraelu.
Odnalazłem go przez internet.
Miałem ogromne szczęście!

Walka Boba

Bob Canter

1

A Jakie słowa przychodzą Ci do głowy, gdy myślisz o Bobie?

Blank lines for writing answers to question A.

B Bob walczył z nazistami. Dlaczego to robił? Wyobraź sobie, że jesteś Bobem. Uzupełnij jego myśli.

Walczyłem z nazistami, ponieważ

Dotted lines for completing the thought in question B.

Krzysztof (14 lat): „Moim zdaniem najdzielniejszą postacią jest Bob, ponieważ pomagał innym. Ja też tak bym postępował.”

C Czy zgadzasz się z Krzysztofem?
Wytłumacz swoją odpowiedź.

Blank lines for writing the answer to question C.

W Auschwitz

2

Widzisz tu rysunki przedstawiające życie codzienne w Auschwitz.

Które słowo pasuje do którego rysunku? Przyporządkuj odpowiednie słowo, zaznaczając numer przy właściwym rysunku.

- 1 Dehumanizacja
- 2 Mord masowy
- 3 Przemoc
- 4 Wygłodzenie
- 5 Praca niewolnicza

3

Mieć kogoś, dla kogo się żyje

Auschwitz, 1944

Katarzyna Blitz była jedną z niewielu więźniarek, które przeżyły Auschwitz. Opisuje ona dehumanizację w następujący sposób: „Ogolono mi głowę, musiałam się rozebrać i założyć ubranie obozowe. Na przedramieniu wytatuowano mi numer. Od tej chwili nazywałam się 63250. Moje prawdziwe nazwisko zostało wytarte z pamięci.”

A Wytlumacz, jaki jest związek opisanego postępowania z dehumanizacją.

Maurycy van Thijn w Auschwitz:

„Zobaczyliśmy się przez okno! To dało nam tyle siły i wsparcia. Teraz wiedziałem już, że ona żyje. Gdybym tego nie wiedział, może bym pomyślał - po co się męczyć? Widziałem wielu, którzy celowo szli do ogrodzenia, aby zginąć od porażenia prądem elektrycznym. Miałem jednak nadzieję, że razem przeżyjemy obóz.”

B Maurycy van Thijn, mąż Katarzyny Blitz, także przeżył Auschwitz. Podkreśl w cytacie trzy słowa o pozytywnym znaczeniu.

C Wybierz jedno z podkreślonych przez siebie słów i wytłumacz swój wybór.

Podkreśliłem/tam słowo _____ ponieważ _____

Katarzyna Blitz i Maurycy van Thijn, wkrótce po wojnie.

4

Wybór?

Bob był ponad rok więźniem w Auschwitz. Dużo tam przeżył.

Przyjrzyj się tym trzem rysunkom. Przed jakim wyborem stoi Bob?

Czy je znasz?

W „Poszukiwaniu”
pojawia się wiele pojęć.

Sprawdź swoją wiedzę

1

Jakie inne słowo oznacza:
nienawiść wobec Żydów?

- rasizm
- antyizraelizm
- antysemityzm

3

Adolf Hitler i jego partia utworzyli specjalną organizację młodzieżową. Celem tej organizacji było wychowanie niemieckiej młodzieży na silnych i posłusznych Niemców.

Jak się nazywała ta organizacja?

- UZ (Unsere Zukunft – Nasza Przyszłość)
- DJM (Die Jugend Marschier – Młodzież Maszeruje)
- HJ (Hitlerjugend – Młodzież Hitlera)

5

W nocy z 9 na 10 listopada 1938 r. zorganizowano w całych Niemczech pogrom antyżydowski. Zniszczono sklepy, podpalono synagogi. Pobito wtedy wielu Żydów, wielu z nich na śmierć. Aresztowano wtedy 30 tys. Żydów i zamknięto ich w obozach. Dlaczego ta noc nazywa się „nocą kryształową”?

- ze względu na rozbite szkło (szczególnie ze sklepowych witryn)
- ze względu na cenne rzeczy, które zostały zrabowane przez Niemców, m.in. z kryształami
- ze względu na silny mróz, który panował tamtej nocy

2

Kto to jest nazista?

- zwolennik narodowego socjalizmu
- żołnierz armii niemieckiej
- mieszkaniec Niemiec podczas drugiej wojny światowej

4

W 1935 r. były karalne m.in. związki seksualne między osobami pochodzenia żydowskiego i nie-Żydami. Przyjęto wtedy jeszcze więcej praw, których celem było osiągnięcie większej czystości rasowej narodu niemieckiego.

Jak nazywały się te prawa?

- prawa oczyszczania
- prawa antyżydowskie
- prawa rasowe

6

W lutym 1941 r. w ramach zemsty za zamordowanie holenderskiego nazisty, złapano na ulicy i wywieziono do obozu koncentracyjnego 427 mężczyzn pochodzenia żydowskiego. Tylko jeden z nich przeżył obóz. W ramach protestu przeciw prześladowaniu ludności żydowskiej w Amsterdamie i okolicach wybuchł strajk.

Jak nazywa się ten strajk?

- strajk wiosenny
- strajk solidarnościowy
- strajk lutowy

7

Po pokonaniu Polski przez armię niemiecką, okupant zmusił Żydów w Polsce do osiedlenia się w oddzielnych dzielnicach.

Jak nazywały się te części miast, które stanowiły w rzeczywistości więzienia?

- dzielnice żydowskie
- getta
- JB (Jüdische Gebiete = tereny żydowskie)

8

Po zajęciu terytorium Związku Radzieckiego w 1941 roku, utworzono specjalne oddziały wojskowe, których zadaniem było zamordowanie jak największej ilości Żydów. Zastrzelono w ponad rok półtora miliona Żydów - mężczyzn, kobiet i dzieci.

Jak nazywały się te oddziały specjalne?

- Einsatzgruppen
- Todesschwadrons (Szwadrony śmierci)
- SS

9

Naziści uważali, że nie tylko Żydzi, ale i Cyganie byli „rasa niższą”. Naziści zamordowali setki tysięcy Cyganów. Ze względu na fakt, że słowo „Cyganie” bywa uważane za dyskryminujące, używa się obecnie bardziej pożądanego terminu, a mianowicie nazw dwóch największych grup etnicznych Cyganów.

Jak nazywają się te grupy etniczne?

- Bomowie i Pinti
- Romowie i Sinti
- Rumowie i Kriti

10

Najbardziej powszechnym terminem określającym planowany i systematyczny mord na sześciu milionach Żydów jest Holokaust. Słowo to oznacza dosłownie „ofiara”. W środowisku żydowskim bardziej powszechne jest inne określenie (pochodzenia hebrajskiego), oznaczające „zagłada”. **Wskaż to określenie:**

- genocyd
- Shoa
- Rosz Haszana

Pomoc Barendra

1

Barend

A Wypełń

Imię:
Barend
Urodzony:
Aalten, 1921 r.
Praca:

.....
Dlaczego pomagał innym?:

.....
Moja opinia o Barendzie:

Priscilla (13 lat): „Uważam, że Barend był nierozsądny, narażając własne życie dla innych.”

B Czy zgadzasz się z Priscillą? Wytlumacz swoją odpowiedź.

.....
.....

Za i przeciw

2

Na pewno Żydówka... ucieka...
pomóc... niebezpiecznie...
nasz obowiązek... boję się...

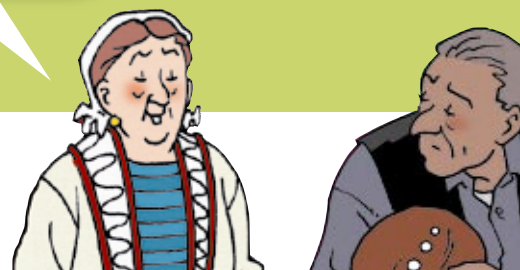

Po odnalezieniu ostatniej kryjówki, Ester słyszy wieczorem, że gospodarze o niej rozmawiają. Zastanawiają się nad tym, czy udzielić jej pomocy.

Zastanów się dlaczego należy pomóc Ester, a dlaczego lepiej jej nie pomagać. Uzupełnij wypowiedzi w chmurkach.

Uważam, że musimy udzielić pomocy, ponieważ

.....
.....
.....

Barend pomógł Ester ukryć się. Wydaje mi się, że byli wtedy trochę zakochani.

3

Prawdziwa pomoc

Poniżej znajdziesz wypowiedzi osób, które pomagały Żydom w czasie wojny, udzielając im schronienia. Przeczytaj te wypowiedzi i znajdź jedno właściwe słowo, tłumaczące dlaczego udzielili pomocy. Zapisz to słowo.

Jan de Vries: „Jakbyś się czuł przez resztę życia, gdybyś wtedy przed kimś zamknął drzwi, a później dowiedział się, że osoba ta została zamordowana?”

Powód:

Grażyna Bauer: „Nie mogłam przecież powiedzieć nic innego jak ‘wezmę ją do siebie’. To nie była decyzja natury religijnej czy moralnej. Tu chodziło o moją przyjaciółkę. Ona potrzebowała pomocy.”

Powód:

Luiza Steenstra: „Musieliśmy to robić (...). Nienawidzieliśmy Niemców (...), dlatego też pomagaliśmy.”

Powód:

Uważam, że nie musimy udzielać pomocy, ponieważ
.....
.....
.....

4

A ty?

Ty też na pewno kiedyś komuś już pomogłeś/łaś. Rodzicom, przyjaciołom, kolegom, czy może komuś, kogo nie znasz. Poniższe pytania mają związek z pomocą, którą komuś udzieliłeś/łaś.

A Komu pomogłeś/łaś?

W jaki sposób?

B Pomogłem/łam, ponieważ...
(Możesz zaznaczyć więcej odpowiedzi.)

- inaczej czułbym się winny/czułabym się winna
- to był przyjaciel/przyjaciółka lub członek rodziny
- ktoś potrzebował pomocy
- przyniosło mi to korzyść
- ktoś mi kazał pomóc
- nakazywała to moja religia
- lubię pomagać
- zapłacono mi za to
- kogoś skrzywdzono
- chciałem/chciałabym, aby ktoś inny mi też pomógł
- chciałem/chciałam się odwdzięczyć
- była inna przyczyna, a mianowicie ...

Babcia powiedziała, że wiele osób w czasie wojny wykazywało bierną postawę wobec prześladowania Żydów. Czy możesz to zrozumieć?

Wszystko widzieli

Obserwator

1

Ten mężczyzna przygląda się, gdy sąsiad Ester pochodzenia żydowskiego zostaje pobity w czasie „nocy kryształowej”.

A Jakie słowa przychodzą Ci do głowy, gdy o nim myślisz?

Krzysztof: „Stanąłbym w jego obronie, gdyby tam był tylko jeden nazista.”

B Czy zgadzasz się z Krzysztofem? Wytłumacz swoją odpowiedź.

Który rysunek nie pasuje?

2

1

2

3

4

Przyjrzyj się wraz z kolegą/koleżanką poniższym rysunkom. Które rysunki tutaj nie pasują? Wytłumaczcie dlaczego.

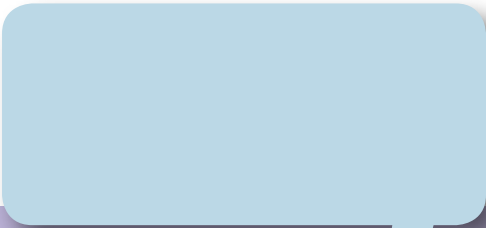
Rysunek 1 nie pasuje tutaj, ponieważ

.....

.....

.....

.....

Dlaczego nie stanąć w obronie?

3

Baden-Baden,
10 listopada 1938

Po „nocy kryształowej” Żydów niemieckich wywieziono do obozu koncentracyjnego. Stojący na ulicy ludzie przyglądali się temu biernie i nie reagowali.

- A** Większość ludzi nic nie robiła. Jaka była Twoim zdaniem tego przyczyna? Uzupełnij wypowiedzi w chmurkach.
- B** Otocz kółkiem trzy pojęcia, które wskazują dlaczego Ci ludzie tylko biernie się przyglądają

- STRACH
- NIENAWIŚĆ WOBEC ŻYDÓW
- OCHRONA SAMEGO SIEBIE
- EGOIZM
- BEZSILNOŚĆ
- TCHÓRZOSTWO
- NIEWIEDZA
- OBOJĘTNOŚĆ

4

„Nigdy nie można przewidzieć własnego postępowania”

Ed van Thijn wraz z matką krótko po wojnie

W czasie wojny Ed van Thijn (późniejszy burmistrz Amsterdamu) ukrywał się. Pod koniec wojny wydano go. Przeżył to, gdyż w tym czasie nie jeździły już pociągi do obozów koncentracyjnych.

Ed van Thijn: „Nigdy nie możesz przewidzieć, jak się zachowasz. Naprawdę tak jest. Możesz być np. świadkiem pobicia, lecz nie jesteś w stanie przewidzieć swojego zachowania, czy staniesz w obronie pokrzywdzonej osoby, czy nie. Większość ludzi nic nie robi ze strachu. Osób tych nie można winić. Winić można tylko tych, którzy też biją. A tych, którzy pomagają, tych można podziwiać.”

A Kogo można winić a kogo nie, zdaniem Eda van Thijn?

Można winić:

Nie można winić:

B Czy się z tym zgadzasz? Wytłumacz swoją odpowiedź.

Wielu ludzi brało udział w prześladowaniu Żydów.

Dlaczego tak postępowali?

Kto jest w stanie coś takiego zrobić?

Nadzorca

1

Widzisz tu nadzorcę z Auschwitz.

A Jakie słowa przychodzą Ci do głowy, gdy o nim myślisz?

Weronika (14 lat): „Coś tak strasznego są w stanie także czynić ludzie, którzy nie są chorzy umysłowo.”

B Czy zgadzasz się z Weroniką? Wytłumacz swoją odpowiedź.

Sprawcy

2

Mord na sześciu milionach Żydów przebiegał stopniowo. Na każdym etapie współdziałali ludzie, sprawcy.

Na jakim etapie prześladowania Żydów współpracowali sprawcy przedstawieni na rysunkach? Przyporządkuj numery do odpowiednich rysunków.

- 1 **Dyskryminacja** (wykluczanie Żydów)
- 2 **Aresztowanie** (łapanie Żydów)
- 3 **Deportacja** (wywóz do obozów koncentracyjnych)
- 4 **Mord** (zagazowywanie Żydów)
- 5 **Organizowanie** prześladowania Żydów

A co mnie to obchodzi! To moja sprawa! Potrzebuję pieniędzy.

Masz rację. Jak my tu nie będziemy pracować, znajdą się inni.

Dlaczego współpracować?

3

Iść dalej, schneller!

Jesteśmy sąsiadami! Pomocy... ?!

Które wypowiedzi pasują Twoim zdaniem do których postaci opowiadania? Wpisz do każdej chmurki odpowiedni numer.

1 „To są wrogowie naszego narodu. Wykonuję rozkaz.”

2 „Nienawidzę Żydów. Chcę, żeby ich wszystkich zamordowali.”

3 „Nie mam specjalnie nic przeciw Żydom. Po prostu wykonuję swoją pracę najlepiej jak potrafię.”

4 „Wszystko mi jedno, co się stanie z tymi ludźmi. Przynajmniej trochę więcej zarobię.”

Rozstrzelanie zabiera za dużo czasu. Są lepsze metody zabijania Żydów.

4

Kto jest odpowiedzialny?

Kto jest najbardziej odpowiedzialny za prześladowanie Żydów, a kto najmniej? Wpisz odpowiedzi do poniższego schematu. Wykonaj to polecenie wraz z kolegą/koleżanką z klasy.

Adolf Eichman
pełnił nadzór nad deportacją Żydów

Członek tzw. Einsatzgruppe

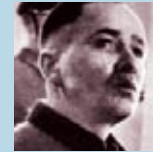
Palacz w pociągu do Westerbork

Adolf Hitler
przywódca Rzeszy Niemieckiej

Ojciec Franka
członek partii nazistowskiej

Rudolf Höß
komendant obozu Auschwitz-Birkenau

Nadzorca z Auschwitz

Holenderski policjant

Najbardziej odpowiedzialny

Najmniej odpowiedzialny

